

Література:

1. Використання методу проектів як засобу активізації пізнавальної та дослідницької діяльності учнів на уроках історії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/41269/
2. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти школи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.mon.gov.ua/ua/activity/education/56/692/state_standards/
3. Комаров Ю., Мисан В., Осмоловський А. Історія епохи очима людини. Україна та Європа у 1900-1939 роках. 10 клас – К.: Генеза, 2004. –256с.
4. Курилів В. Методика викладання історії: Курс підвищення кваліфікації вчителів історії – Львів: Світ, 2003. – 247 с.
5. Малієнко Ю. Б. Дослідницька діяльність старшокласників на уроках історії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://library.udpu.org.ua/library_files/zbirnuk_nayk_praz/2011/2011_1_21.pdf
6. Мороз П.В. Дослідницька діяльність учнів в процесі навчання історії України: методичний посібник/ Мороз П. В. – К.: Педагогічна думка, 2012. – 128 с.

Бусс Е. Ю., Мацегора С. М.*

**ПРОФІЛЬНЕ НАВЧАННЯ ЯК ЧИННИК СОЦІАЛІЗАЦІЇ
УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ**

У статті розглядаються питання профільного навчання та його впливу на успішність соціалізації старшокласників. Акцентовується увага на суспільно-гуманітарному та технологічному напрямках профілізації. Автори статті висвітлюють актуальність профільного навчання, яке сприяє професійному самовизначенню та мотивації учнів щодо вивчення іноземної мови.

За сучасних умов інтеграції України в Європейський освітній простір профільне навчання в старшій школі набуває особливого значення. З огляду на інтеграційні процеси загальноосвітній навчальний заклад (ЗНЗ) спирається на такі нормативні документи: Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти (2011 р.), Програма для загальноосвітніх навчальних закладів з іноземної мови (10-11 класи), у яких виокремлено нагальні освітні потреби старшокласників у профільному навчанні, що, у свою чергу, зумовило створення мережі загальноосвітніх закладів різного типу: однопрофільні і багатопрофільні ліцеї, гімназії, загальноосвітні школи, де, на наш погляд, повністю реалізується профільне спрямування навчання, а також професійно-технічні навчальні заклади, коледжі [5], [2]. Процес профілізації здатний повною мірою забезпечити індивідуальні потреби старшокласників, їхню зацікавленість окремими предметами, що сприяє його професійному самовизначенню, успішній соціалізації. Отже, метою статті є висвітлення переваг профільного навчання щодо соціалізації особистості.

Вважаємо за доцільне навести тлумачення основних термінів. Так, за визначенням Л.А. Сажко, *профільне навчання* – це

---

* © Бусс Е. Ю., Мацегора С. М.

СКАРБНИЦЯ МЕТОДИЧНИХ ІДЕЙ

вид диференційованого навчання, при організації якого враховуються освітні потреби, нахили і здібності учнів, створюються умови для їхнього професійного спрямування, що забезпечується відповідним чітким визначенням цілей, уточненням змісту і структури навчального процесу [2; 4]. Профільне навчання надає рівні можливості учням долучитися до початкової допрофесійної та загальноосвітньої профільної підготовки, неперервної освіти протягом усього життя, забезпечує виховання особистості, здатної до самореалізації, професійного зростання й мобільності в умовах реформування сучасного суспільства.

Поділяємо думку Н.П. Наволокової про те, що *соціалізація* – процес і результат засвоєння й активного відтворення індивідом соціального досвіду (знань, цінностей, соціальної компетентності), що дає йому змогу інтегруватися в суспільство і поводитися там адаптивно [3]. Це складний безперервний процес взаємодії людини із суспільством. Людина живе в умовах мінливого соціального оточення, включається в різні види діяльності, відчуває на собі різноманітні впливи навколишнього середовища, виконує нові соціальні ролі. Сутність соціалізації полягає в тому, що в процесі її людина формується як член того суспільства, до якого належить.

Ураховуючи власний педагогічний досвід викладання іноземної мови, пропонуємо розглянути два напрями профілізації: суспільно-гуманітарний (Херсонська гімназія № 6) та технологічний (Морський коледж Херсонської державної морської академії), – у світлі процесу соціалізації.

Профільне навчання в старших класах здійснюється на основі співвідношення різних типів курсів: базових, профільних, елективних (курсів за вибором) і факультативних курсів, які виділяє вчена-педагог Т.Гільберг [1, с.16]. З огляду на типи профільного навчання, вважаємо за доцільне вказати, що профільне навчання в Херсонській гімназії № 6 базується на індивідуальному типі, перевагою якого є можливість реалізації отриманих знань випускників у вищій школі та, згодом, на ринку праці. У межах профільного навчання в гімназії застосовуються принципи компетентнісно-орієнтованої освіти. Ці принципи є основним фундаментом створення сприятливих умов для формування чіткої орієнтації учнів на певний вид майбутньої професійної діяльності, пов'язаної з іноземними мовами. Таким чином, для урізноманітнення іншомовної навчальної інформації учням пропонується цикл обов'язкових профільних дисциплін «Країнознавство» та «Науково-технічний переклад».

Мета курсу «Країнознавство» полягає в оволодінні основними видами мовленнєвої діяльності та закріплення мовних знань, отриманих у процесі вивчення англійської мови протягом попередніх років навчання, у межах певної країнознавчої тематики. Курс викладається в 10-11 класах за посібником О.Ф. Вигран «Знайомтеся: Сполучені Штати Америки» англійською мовою. Під час занять головна увага приділяється вмінню учнів описувати життєві події, висловлюючи свою особисту точку зору, знаходити схожі риси та відмінності в культурах різних на-

СКАРБНИЦЯ МЕТОДИЧНИХ ІДЕЙ

родів, звичаях і традиціях, стилях життя та підбивати підсумки обговорення, висловлюючи власне ставлення до розглянутої проблеми. Досягнення цієї мети стає можливим при створенні на уроках різних ситуацій спілкування із застосуванням певних методів навчання, а саме інтерактивних методів, що дозволяють розв'язувати комунікативно-пізнавальні завдання засобами іншомовного спілкування: рольові ігри, навчальні ситуативні завдання, парні та групові форми роботи тощо. Вони сприяють формуванню в учнів готовності до самостійної діяльності, до роботи в колективі, толерантного ставлення до всіх учасників соціальної взаємодії. Окрім того, такі види діяльності вмотивовують навчання, надають йому більшої прагматичності, ілюструють учням можливі ситуації, що потребують відповідної мовленнєвої поведінки, яка не порушує ustalених традицій і законів, прийнятих у країні, мова якої вивчається.

Елективні курси з предметів, що не входять до базового навчального плану, – це курси, присвячені психологічним, соціальним, культурологічним, мистецтвознавчим проблемам. На базі Херсонської гімназії № 6 організовані наступні курси за вибором з урахуванням інтересів та бажань учнів:

- Англійська література
- Американська література
- Ділова англійська мова
- Французька мова

Виходячи за рамки традиційних предметів, зазначені курси формують загальнонавчальні, загальнокультурні знання, уміння й навички; комунікативні й соціальні компетентності. Курс «Ділова англійська мова», призначений для учнів 10-11 класів, базується на комунікативному методі і є факультативним курсом для тих, хто прагне оволодіти основами ділового спілкування. Метою курсу є сприяння легкості спілкування та «активного» використання мови, навчання учнів мовним моделям, які відповідають їхнім реальним потребам. Якість навчання ділової англійської мови забезпечується використанням комунікативного підходу:

- ситуативний метод (використання ділових ситуацій);
- викладання тільки англійською мовою (learning English through English technology);
- методика прихованої подачі граматики з використанням індуктивного методу (від мовних зразків до граматичних правил).

Викладання курсу «Ділова англійська мова» відбувається за найновішим автентичним підручником для навчання ділової англійської: John Taylor, Jeff Zeter. Business English. – Express Publishing, 2012.

Таким чином, ми дійшли висновку, що такий елективний курс сприяє задоволенню пізнавальних інтересів, потреб і нахилів учнів, їхньому професійному самовизначенню та забезпечує додаткову підготовку для проходження ЗНО з вибраного предмета.

У системі професійної освіти за напрямками технічних спеці-

СКАРБНИЦЯ МЕТОДИЧНИХ ІДЕЙ

альностей компетентнісний підхід реалізується через комплексну підготовку майбутніх фахівців до професійної діяльності, що орієнтується на міжнародні стандарти якості підготовки спеціалістів в галузі техніки та технології. Аналіз нормативних документів, а саме: Загальноєвропейських рекомендацій (2001 р.), Правил Морського Регістру судноплавства, ЄСКД (Державного стандарту єдиної системи конструкторської документації), – дає нам можливість розуміти поняття «компетентності» як загальні, або ключові вміння, базові вміння, фундаментальні шляхи навчання, ключові кваліфікації, ключові уявлення або опорні знання. Зазначені документи задають своєрідний вузкогалузевий вектор спрямування навчання англійської мови студентів суднобудівельних спеціальностей.

Під поняттям «компетентнісний підхід» розуміють спрямованість освітнього процесу на формування і розвиток ключових (базових, основних), предметних компетентностей особистості. Результатом такого процесу буде формування загальної компетентності людини, яка є сукупністю ключових компетентностей, інтегративною характеристикою особистості. Така характеристика має бути сформована в процесі навчання й містити знання, уміння, стосунки, досвід діяльності й поведінковий моделі особистості. При підготовці майбутніх фахівців суднобудування особлива увага приділяється формуванню комунікативної компетенції в межах дисциплін «Іноземна мова» і «Англійська за професійним спрямуванням». Розв'язання цього питання має на меті, з одного боку, оволодіння студентами мовленнєвими засобами, які забезпечували б вирішення комунікативних задач у межах професійної діяльності, а з іншого боку, постає потреба у створенні такої методичної бази, яка б ефективно працювала задля досягнення визначеної мети.

У процесі формування іншомовної комунікативної компетентності майбутнього фахівця необхідно враховувати специфічні вимоги й умови професійної діяльності, систему виробничих зв'язків, її предметно-технологічний, соціальний і психологічний контексти. Тому викладачам іноземної мови слід тісно співпрацювати з профільними кафедрами, узгоджуючи не тільки тематику занять, але й удаватися до проведення спільних, так званих, інтегрованих занять. Вибір ситуацій спілкування, у яких студент використовує мову, має вирішальний вплив на весь процес іншомовної підготовки, а саме: розробку навчальних і робочих програм, постановку цілей, відбір тем спілкування, розробку завдань, тестів, кейсів, підбір текстів та інших навчальних матеріалів, застосування методів навчання. Слід зазначити, що вибір тем і видів діяльності, що сприяють постійній комунікативній взаємодії студентів із питань майбутньої професії, відповідають вимогам студентів, підвищують їхню внутрішню та зовнішню мотивацію.

Найбільш ефективними технологіями формування іншомовної професійної комунікативної компетентності в навчанні англійської мови за професійним спрямуванням (АМПС) вважаються інтерактивні види діяльності. Сутність інтерактивного

СКАРБНИЦЯ МЕТОДИЧНИХ ІДЕЙ

навчання полягає в тому, що навчальний процес відбувається за умов організації постійної, активної, навчально-пізнавальної взаємодії студентів. Мета інтерактивних методів і технологій у навчанні АМПС полягає в: 1) залученні всіх студентів до активного спілкування на занятті; 2) формуванні позитивної міжособистісної взаємодії в колективі; 3) розвитку вмінь і навичок виконання різних видів діяльності у стандартних і нестандартних ситуаціях, умінь критичного і творчого мислення в процесі вирішення професійних завдань; 4) виробленні навичок роботи в команді.

Перевагами такого підходу до навчання є, насамперед, можливість ефективно використовувати академічний час, сприяти створенню комфортних психологічних умов для суб'єктів навчального процесу, а також заохочувати студентів, учнів до співпраці, що стимулює розвиток комунікативних навичок, творчих здібностей і, таким чином, сприяє соціалізації особистості.

Література:

1. Гільберг Т. Роль елективних курсів (курсів за вибором) в організації до профільної підготовки і профільного навчання. / Т. Гільберг // Географія та основи економіки в школі. – 2009. – №. – С. 15-18.
2. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти. [Електроний ресурс]. – Режим доступу http://mon.gov.ua/ua/activity/education/56/692/state_standards/. – назва з екрана].
3. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / Автор-укладач Н.П.Наволокова. – 2-ге вид. – Х.: Основа, 2012. – 176 с.
4. Пешкова, І.В. Профільне навчання – запорука успішної соціалізації старшокласників/ Ірина Володимирівна Пешкова // Таврійський вісник освіти. – 2014. – № 1(2). – С. 125-129.
5. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів з іноземної мови для 10-11класів. – Київ, 2014. – С. 4-9.

Ерохіна О. В.*

ПРАКТИЧНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ АУДИЮВАННЮ ТА ЧИТАННЮ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

У статті досліджено роль інтерактивних методів при навчанні аудіюванню та читанню, визначено їх місце в розвитку соціокультурної компетентності учнів; обґрунтовано використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі та їх переваги порівняно з традиційними технологіями організації самостійної навчальної роботи.

Listening has been regarded as one of the most difficult competence to develop. It has some characteristics that make it unique. In a listening situation, it is difficult to stop it to have time to think and process the information, so one of the major difficulties in teaching listening is that speech just flows and learners need to be adapted to it to process faster the information received. It is no exaggeration to say that how well students

---

* © Ерохіна О. В.